

FIDH - International Federation for Human Rights

“သောကမြေ” - မြန်မာနိုင်ငံမြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော်စီမံကိန်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ

၁။ အစီရင်ခံစာအနှစ်ချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေယာအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို လုံလောက်စွာကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မည့် ဥပဒေများနှင့်မူဝါဒများ အလျင်အမြန်ပြဋ္ဌာန်းခြင်းနှင့်ကျင့်သုံးခြင်း မပြုနိုင်လျှင် အလုံးအရင်းဖြင့် ဝင်ရောက်လာသော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် နောက်ဆက်တွဲ မြေယာလိုအပ်ချက်များကြောင့် မြေယာပဋိပက္ခများကို မကြာမီ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရင်ဆိုင်ရဖွယ်ရှိပါသည်။

မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော်စီမံကိန်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ မျက်မှောက် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ပုံစံကို နမူနာအဖြစ်ဖော်ပြနေသည်။ “ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအနည်းဆုံး” အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည့် နယ်မြေများသို့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို မက်လုံးပေးဆွဲဆောင်ရန်ကြိုးစားသည့် ပုံစံဖြင့် ဆောင်ရွက် နေကြသည်။ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ဝါန်းဖွန်မြို့နယ်တွင် မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော် စီမံကိန်းကို မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်သည့် မန္တလေး-မြို့သာစက်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အများပိုင် ကုမ္ပဏီလီမိတက် (MMID) ကအကောင်အထည်ဖော်နေလျက်ရှိပြီး အဆိုပါစီမံကိန်းသည် ကြီးမားသောစက်မှုစီမံကိန်းများကြောင့် မြန်မာ့ကျေးလက်လူထုများက မည်သို့မည်ပုံ ထိခိုက်ခံစား နေကြရပြီး ပြန်လည်ကုစားပေးမှုများ မရရှိသလောက်ဖြစ်နေသည်ကို မြင်သာစေသည့် ထင်ရှားသော ဥပမာတစ်ခုဖြစ်သည်။

ချို့ယွင်းအားနည်းချက်များရှိနေသည့် ဥပဒေမူဘောင်များ၊ မရိုးဖြောင့်သည့် အာဏာပိုင်များ၊ တာဝန်ယူမှုမရှိသည့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ ပေါင်းစည်းမိသောအခါ မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော် စီမံကိန်းနယ်မြေတွင် ပြည်သူများအပေါ် ပြင်းထန်သောသက်ရောက်မှုများဖြစ်ခဲ့ပြီး စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေးအတွက် ကျေးရွာ (၁၄) ရွာမှ အိမ်ခြေ ၁၀၀၀ ကျော်တို့သည် ယင်းတို့၏ တစ်ခုတည်းသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုအရင်းအမြစ်ဖြစ်သည့် မြေယာများကို ဆုံးရှုံးခဲ့ရပါသည်။

ယင်းနယ်မြေတွင်နေထိုင်သူများထံမှ မြေယာသိမ်းဆည်းသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အများပါမှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်မှုမရှိခဲ့ပဲ မြန်မာနိုင်ငံ၏ဥပဒေများနှင့် ဆန့်ကျင်နေခဲ့ကာ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများအရ ထိခိုက်နစ်နာခဲ့သည့် ရပ်ရွာလူထုများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလုပ်ဆောင်ရသည့် အလေ့အထကောင်း များနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်နေခဲ့သည်။ မြေယာတိုင်းတာသည့်လုပ်ငန်းစဉ်တွင် အာဏာပိုင်များ၏ လက်မခံနိုင်လောက်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှု အလွဲအမှားများကြောင့် ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာသားများသည် ယင်းတို့ထံမှ သိမ်းယူသွားသည့် မြေယာစုစုပေါင်း၏ ထက်ဝက်ခန့်အတွက်သာ လျော်ကြေးငွေများ ရရှိခဲ့ပါသည်။

လယ်သမားများ၏မြေယာများကို အာဏာပိုင်များက တိုင်းတာတွက်ချက်ရာတွင် သိသိသာသာ လျော့ပေါ့တွက်ချက်မှုများရှိခဲ့ပြီး လယ်သမားများက မိမိတို့အမှန်တကယ်အသုံးပြုနေသည်ဟု

ပြောဆိုသည့် လယ်ယာမြေများ၏ ၁၀% မှ ၂၅% အကြားကိုသာ ထည့်သွင်း တွက်ချက်သွားမှုများ များစွာဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်ဟု လယ်သမားများစွာက ပြောဆိုကြသည်။ အာဏာပိုင်များတွင် အကျင့်ပျက်ခြစားမှုများရှိကြောင်း လယ်သမားများ၊ ဒေသခံတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် ရပ်ရွာလူထု ခေါင်းဆောင်များက စွပ်စွဲပြောဆိုကြပြီး မြေယာများကို မှန်ကန်တိကျစွာ တိုင်းတာပေးရန်အတွက် ကျပ်ငွေ ၂ သိန်း (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၄၈) အထိ လာဘ်ထိုးရန် တာဝန်ရှိသူများက လယ်သမားများကို ပြောဆိုမှုများရှိခဲ့ကြောင်း ဆိုသည်။

လျော်ကြေးငွေများမှာ မမျှတ၊မလုံလောက်ဟုယူဆခဲ့သော်လည်း မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော် စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာခဲ့သည့် အိမ်ခြေအများစု (၈၄%) သည် လျော်ကြေးငွေများကို လက်ခံရယူခဲ့ ကြသည်။ အာဏာပိုင်များနှင့် စီမံကိန်းဖော်ဆောင်သူတို့က စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာခဲ့သည့် မိသားစုများကို ယင်းတို့အနေဖြင့် လျော်ကြေးလက်မခံပါကလည်း မြေယာများဆုံးရှုံးမည်သာဖြစ်ပြီး တစ်စုံတစ်ရာမျှ ပြန်လည်ရရှိမည်မဟုတ်ဟု သတိပေးပြောကြား ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် အခြေအနေတော်တော်များများတွင် ရွာသူရွာသားတို့သည် ယင်းတို့၏ မြေယာအချို့အတွက် သော်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် မြေယာအားလုံးအတွက်သော်လည်းကောင်း လျော်ကြေးငွေများကို ဆန္ဒမပါပဲလက်ခံရယူခဲ့ကြသည်။ အာဏာပိုင်များနှင့် စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်သူတို့က လျော်ကြေးငွေများကို လက်ခံရယူရန်တွန့်ဆုတ်နေခဲ့သူ သို့မဟုတ် ငြင်းဆန်ခဲ့သူများကို ဖမ်းဆီးမည်၊ အကျဉ်းချမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်မှုများပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း ကာယကံရှင်များက ပြန်လည် ပြောပြကြသည်။

အာဏာပိုင်များက မြေယာသိမ်းယူမည်ဟု ပထမဦးစွာကြေညာခဲ့ချိန်တွင် လျော်ကြေးငွေပမာဏ များသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလရှိ မြေယာဈေးကွက်ပေါက်ဈေးများနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိကြောင်း လယ်သမားများက သိရှိကြသည်။ ရရှိသောလျော်ကြေးငွေပမာဏဖြင့် မြေယာ အစားထိုး ဝယ်ယူရန် မလုံလောက်သောကြောင့် လျော်ကြေးငွေများကို လက်ခံရယူခဲ့သူ များစွာတို့သည် ယင်းတို့၏ဆုံးဖြတ်ချက်ကို နောက်ပိုင်းတွင် နောင်တရခဲ့ကြသည်။

မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော်စီမံကိန်း အကောင်အထည်ဖော်မှုကြောင့် မြေဈေးကစားမှုများ ဖြစ်ခဲ့သဖြင့် ဈေးနှုန်းများမှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် မြေတစ်ဧကလျှင် ကျပ်သိန်း ၈၀ (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၈၈၂) ထိမြင့်တက်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် မြေတစ်ဧကလျှင် ကျပ်သိန်း ၁၀၀ ကျော် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇၃၅၂) ထိမြင့်တက်ခဲ့သည်။ လယ်သမားများမှာ မြေတစ်ဧကလျှင် ၅ သိန်းကျပ် (အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၆၈) မျှသာ ရရှိခဲ့သောကြောင့် အဆိုပါပမာဏများနှင့် လွန်စွာကွာဟ နေခဲ့သည်။

မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော်စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်ရာတွင် MMID နှင့် အစိုးရအာဏာပိုင်များ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံကပါဝင်လက်မှတ်ထိုးထားသည့် သဘောတူစာချုပ်နှစ်ခုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအပါအဝင် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် ဆန့်ကျင်နေပါသည်။ ထို့အပြင် မြေယာ သိမ်းဆည်းရာတွင်အသုံးပြုသည့် နည်းလမ်းများသည် မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ပြည်တွင်းဥပဒေများပါ ပြဋ္ဌာန်းထားချက်များကိုလည်း လျစ်လျူရှုထားပါသည်။

မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော်စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်မှုသည် နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် မညီညွတ်ဘဲ ပြည်တွင်း ဥပဒေများကို ချိုးဖောက်နေသည့်အပြင် ဒေသခံ ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာသားများအပေါ် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဆိုးဆိုးဝါးဝါးဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ စီမံကိန်းအတွက်မြေယာ သိမ်းဆည်းမှုများ၊ နေရာရှင်းလင်းမှုများပြုလုပ်ခဲ့ပြီး လယ်သမားများအနေဖြင့် ယင်းနယ်မြေအတွင်း တွင် အလားတူမြေယာပမာဏကို အစားထိုးပြန်လည်ဝယ်ယူနိုင်မှု မရှိခြင်းတို့ကြောင့်

လယ်ယာမြေ၊ အစားအစာ၊ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် လုံလောက်သောအိုးအိမ် ရရှိခွင့်များ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။

ဒေသခံရွာသူရွာသားများ၏ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အရေး ခံစားခွင့်များသည်လည်း မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော် စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာခဲ့ရသည်။ စီမံကိန်းဖော်ပြပါ ရည်ရွယ်ချက်များတွင် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများဖန်တီး၍ မြန်မာနိုင်ငံ၏ “အပူပိုင်းဇုန်” ရှိ လယ်သမားများ အခြားနယ်မြေများသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေမှုများကို ရပ်တန့်စေရန်ပါဝင်သည်။ သို့သော် လက်တွေ့တွင် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းအတွက် လယ်သမားများသည် ဆောက်လုပ်ရေး၊ ပစ္စည်းသယ်ပို့ခြင်း၊ ထင်းခွေခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းများတွင် ကျွမ်းကျင်မှု မလိုအပ်သော နေ့စားအလုပ်သမားများအဖြစ် လုပ်ကိုင်ရသည့်အခြေအနေသို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့ရသည်။ လယ်သမားများက မိမိတို့သည် စီမံကိန်းအတွက် “ဈေးပေါသော အလုပ်ကြမ်းသမားများ” သာဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ပြောဆို ကြသည်။ ထိခိုက်နစ်နာခဲ့ရသော ရွာသားများစွာတို့သည် မြေယာများလက်လွတ်ဆုံးရှုံးပြီး နောက်တွင် အဆိုပါဒေသမှ ထွက်ခွာသွားကြပြီး အချို့သောသူတို့သည် စက်ရုံအလုပ်ရုံများတွင် အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေရန်အတွက် မန္တလေးသို့ ရွှေ့ပြောင်းသွားခဲ့ကြသည်။ လယ်သမားများစွာသည် စားဝတ်နေရေးပြေလည်ရန်အတွက် ငွေကြေးချေးယူနေကြပြီး ကြွေးမြီများတင်ရှိနေကြသည်။

မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော်စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်မှုကြောင့် နိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများလည်းဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ရေးအတွက် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများ၊ မြေယာရှင်းလင်းမှုများကို ဆန့်ကျင်ရန်ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် ဒေသခံ လယ်သမားများနှင့် ရွာသူရွာသား အနည်းဆုံး ၅၅ ဦး ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်း ခံရခြင်း သို့မဟုတ် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာစွဲချက်များဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်းခံခဲ့ရသည်။

နိဂုံးအနေဖြင့်ဆိုလျှင် မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော်စီမံကိန်း ဖော်ဆောင်သူဖြစ်သည့် MMID သည် စီမံကိန်းဖော်ဆောင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက်တွင် ကုလသမဂ္ဂ စီးပွားရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်အခြေခံမူများပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ သင့်လျော်သော လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာတာဝန်များကို ဖြည့်ဆည်းရန်ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ ၎င်းပျက်ကွက်မှုများ ထဲတွင် MMID အနေဖြင့် စီမံကိန်းဖော်ဆောင်ခြင်း မစတင်မီ စီမံကိန်း၏ သက်ရောက်မှုခံရမည့် ရပ်ရွာလူထုများနှင့် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများပြုလုပ်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ခြင်း လည်းပါဝင်သည်။

MMID က မြို့သာစက်မှုဥယျာဉ်မြို့တော်စီမံကိန်းသည် “အားလုံးအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်း စေသော အခြေအနေတစ်ခု” ဟု ရည်ညွှန်းထားပြီး ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ဒေသခံ ရပ်ရွာလူထုများနှင့် “ရင်းနှီးချစ်ကြည်သောဆက်ဆံရေး” ထူထောင်ထားကြောင်း ဆိုထားသည်။ ယင်းပြောကြားချက် များသည် ၂၀၁၄ နိုဝင်ဘာလ မှ ၂၀၁၇ ဧပြီလအတွင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သော အချက်အလက်ရှာဖွေ စုဆောင်းခြင်း ခရီးစဉ် (၄) ကြိမ်အတွင်း FIDH မှတွေ့ရှိရသည့် အခြေအနေများနှင့် ကွာဟလျက်ရှိပါသည်။ ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာသားများသည် ဒေါသဖြစ်ခြင်း၊ စိတ်ပျက်ခြင်း၊ ဝမ်းနည်းကြေကွဲခြင်းများ ခံစားနေရပြီး ၎င်းတို့၏မြေယာများကို အာဏာပိုင်များနှင့် MMID တို့က လုံလောက်သော လျော်ကြေးပေးအပ်ခြင်းမရှိဘဲ မည်သို့မည်ပုံသိမ်းယူခဲ့ကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုများကို ဖျက်ဆီးခဲ့ကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြသည်။